ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВХІДНОГО КОНТРОЛЮ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ

ORGANIZATION THE CONDUCTING OF THE INPUT CONTROL OF PRODUCT QUALITY IN CONTEXT OF PROCESS APPROACHES

У статті розглянуто систему процесного управління в рамках контролю над якістю виробництва продукції, впровадження якої на підприємстві впорядковує управління бізнес-процесами, їх опис та регламентації. Запропоновано організацію проведення вхідного контролю якості продукції на основі процесного підходу з відображенням організації вхідного контролю продукції у карті процесу «Закупівлі ТМЦ» за результатами проведення внутрішніх аудитів у підрозділах промислового підприємства. Визначено порядок проведення вхідного контролю продукції, що закуповується, та сформовано перелік документів, які використовувалися під час оцінки діяльності підрозділів підприємства. За рахунок аналізу якості та змістовності документів, на підставі яких проводиться вхідний контроль якості продукції та етапності цієї процедури, визначено чинники, що впливають на якість цієї процедури, та сформовано систему показників якості. До складу класифікації показників увійшли одиничні, групові та комплексні показники якості. Визначено та охарактеризовано зміст та етапність вхідного контролю якості продукції.

Ключові слова: процесний підхід, вхідний контроль якості, промислові підприємства, виробництво, фактори, система показників.

В статье рассмотрена система процессного управления в рамках контроля над

качеством производства продукции, внедрение которой на предприятии упорядочивает управление бизнес-процессами, их описание и регламентации. Предложена организация проведения входного контроля качества продукции на основе процессного подхода с отражением организации входного контроля продукции в карте процесса «Закупки ТМЦ» по результатам проведения внутренних аудитов в подразделениях промышленного предприятия. Определен порядок проведения входного контроля закупаемой продукции и сформирован перечень документов, которые использовались при оценке деятельности подразделений предприятия. За счет анализа качества и содержательности документов, на основании которых проводится входной контроль качества продукции и этапности этой процедуры, определены факторы, которые влияют на качество этой процедуры, и сформирована система показателей качества. В состав классификации показателей вошли единичные, групповые и комплексные показатели качества. Определены и охарактеризованы содержание и этапность входного контроля качества продукции.

Ключевые слова: процессный подход, входной контроль качества, промышленные предприятия, производство, факторы, система показателей.

УДК 658.1:334.716

<https://doi.org/10.32843/infrastruct35-42>

Савченко Т.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри управління бізнесом
Одеська національна академія харчових технологій

Константинова Т.В.

к.е.н., старший викладач кафедри управління бізнесом
Одеська національна академія харчових технологій

In this article considers the system of process management within in the quality control of the production of products, implementation of which at the enterprise streamlines business process management, their description and regulations. It is determined that ensuring fast and less costly adaptation of business processes of the enterprise to constantly of changing a business conditions is possible due to continuous improvement of management are based of ISO 9000 series standards. Quality management systems that complement product requirements, and which confirm the availability of opportunity in the enterprise, capable of providing quality products on an ongoing basis. In general, in this research is propose organization the conducting of the input control of product quality based on process approaches and with the display of the organization of input control of products in the map of the process of "Purchase of inventory" to according the results of internal audit in the departments of industrial enterprises. Internal audit was conducted in accordance "Plan-schedule of internal audit of the system of organization of technical control". Analyzed the reports of according to the results of internal audit of the activity "Organization and procedure of carrying out incoming control of products". Defined the conducting of input control of products that are being purchased and to formed a list of documents that were used in evaluating the activity of the business units were considered. On the basis the analysis of quality and content of documents, necessary for conducting of input control of quality products and the stages of this procedure the factors that affect the quality of this procedure has been identified. According to the results of the study a system of quality indicators was formed. The classification of indicators includes single, group and integrated quality indicators. Determined that input control has be subject to all products purchased for use in production. The process of input control are includes the following stages: preparatory stage – IC-P; the first stage – IC-1; the second stage – IC-2.

Key words: process approaches, input control of product quality, industrial enterprises, production, factors, system of indicators.

Постановка проблеми. Основними методами та засобами управління якістю промислової продукції є способи впливу апарату управління (менеджменту підприємства) на елементи виробничого процесу з метою забезпечення досягнення і підтримки запланованих стану та рівня якості продукції. Щоб забезпечити якість власної продукції, підприємству необхідні інструменти керівництва, управління та контролю, а також прозора модель власного ланцюга її виробництва. Тільки маючи чітке уявлення про структуру своїх бізнес-процесів, компанія здатна проводити їх безперервну і послідовну адаптацію залежно від зміни умов

ринку, оскільки саме бізнес-процеси є в кінцевому підсумку предметом будь-яких нововведень. Чітко позначені процеси виявляють наявні між ними причинно-наслідкові зв'язки і можуть бути адаптовані в контексті контролю якості виробництва у цілому. Тому результативність контролю над якістю виробництва продукції можна забезпечити, охоплюючи всі етапи, особливу увагу приділяючи саме вхідному контролю якості продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням процесного підходу до управління якістю та його впровадження з метою підвищення ефективності і результативності процесів у своїх

працях висвітлювали такі науковці: І.С. Грозний, Л.В. Дікань [1], Є.В. Калюга [2], Н.П. Кузик [3], Л.В. Нападівська [4], І.В. Фомина, Н.В. Шульга, В.М. Яценко [5] тощо.

Постановка завдання. Мета дослідження – на основі процесного підходу визначити систему факторів та показників, що впливають на ефективність організації проведення вхідного контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із найбільш прогресивних напрямів управлінської модернізації є процесний підхід до управління – це найпопулярніша управлінська концепція. Його впровадження стало одним із найважливіших чинників успіху для багатьох компаній світового рівня, даючи їм змогу домагатися постійного вдосконалення виробництва і більш ефективного використання матеріально-технічного, фінансового та кадрового потенціалу організації.

Цей підхід орієнтований, передусім, не на організаційну структуру підприємства, а на бізнес-процеси, які є сукупністю різного роду видів діяльності, кінцевою метою виконання яких є створення продуктів або послуг, що представляють цінність для зовнішніх або внутрішніх споживачів. Технологія опису та структурування бізнес-процесів забезпечує прозорість усіх операцій бізнесу, дає змогу виявити можливості збоїв на тому чи іншому етапі виконання робіт, вчасно знайти і виправити помилку.

Щоб забезпечити швидко і менш витратну адаптацію бізнес-процесів підприємства до постійно змінюваних умов господарювання, необхідно здійснювати їх постійний менеджмент на основі стандартів ISO серії 9000.

Міжнародний досвід показує, що підприємство виробляє продукцію та послуги з розрахунку на задоволення вимог споживача. Ці вимоги включаються в технічні умови (ТУ) або стандарти. Однак виконання технічних умов є необхідною, але недостатньою умовою, оскільки споживачі потребують додаткових гарантій якості.

Таку гарантію надають системи менеджменту якості, що доповнюють вимоги до продукту, які підтверджують наявність можливості у підприємства забезпечувати якість продукції (послуг) на постійній основі.

Система процесного управління дає змогу оптимізувати систему загального корпоративного управління, зробити її прозорою для керівництва і здатною гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Система процесного управління регламентує [6]:

- порядок планування цілей та діяльності;
- взаємодію між процесами та підрозділами підприємства;
- відповідальність і повноваження посадових осіб, у т. ч. власників процесів;
- порядок роботи і дій у нештатних ситуаціях;
- порядок і форми звітності перед вищим керівництвом;

– систему показників, що характеризують результативність та ефективність діяльності підприємства у цілому і його процесів;

– порядок розгляду результатів діяльності та прийняття управлінських рішень щодо усунення відхилень і досягнення планових показників.

Упровадження на підприємстві системи управління бізнес-процесами передусім має на увазі роботу з опису та регламентації бізнес-процесів, у рамках якої [6]:

а) проводиться розподіл відповідальності за результати робіт, що входять до складу процесів;

б) визначається система взаємодії процесів між собою і з зовнішніми постачальниками та споживачами;

в) визначається перелік документації, необхідної для функціонування процесів (інструкції, порядки, положення, методики, посадові інструкції тощо);

г) складається графік розроблення та впровадження цієї документації;

д) встановлюються показники діяльності процесів, способи і форми збору інформації та порядок звітності перед керівниками;

е) визначаються межі показників, що характеризують нормальний перебіг процесів;

ж) встановлюються критерії, за якими починається робота щодо усунення причин відхилення.

Вхідний контроль продукції (матеріалів, напівфабрикатів, устаткування, комплектуючих та інших виробів) проводиться з метою недопущення у виробництво (монтаж та експлуатацію) такої продукції, що не відповідає умовам договорів (контрактів) на закупівлю, технічним вимогам та умовам постачання, конструкторській документації, вимогам діючих правил, норм та стандартів.

Був проведений аналіз звітів за результатами внутрішніх аудитів у підрозділах промислового підприємства для виявлення факторів, що впливають на ефективність організації проведення вхідного контролю, у напрямі діяльності «Організація та порядок проведення вхідного контролю продукції». Внутрішні аудити проводилися відповідно до «Плану-графіку проведення внутрішніх аудитів системи організації технічного контролю».

Порядок проведення вхідного контролю продукції, що закуповується, регламентується переліком документів, які використовувалися під час оцінки діяльності підрозділів підприємства:

– положення про підрозділ (наявність у ньому функцій із вхідного контролю продукції, взаємини з іншими підрозділами під час проведення вхідного контролю);

– переліки виробничої та нормативної документації підрозділу (наявність документів з організації проведення вхідного контролю продукції, актуальність документів);

– річна заявка підрозділу, заявка на позапланову закупку (наявність технічних вимог до продукції);

- розпорядчі документи про призначення працівників, діяльність яких пов'язана із забезпеченням якості продукції, що закуповується (наявність, актуальність);
- посадові інструкції призначеного персоналу (наявність обов'язків з організації та виконання робіт із вхідного контролю та порядок допуску до виконання обов'язків із вхідного контролю);
- протоколи атестації персоналу за результатами навчання у навчально-тренувальному центрі (надалі – НТЦ) за тематикою: «Організація та проведення вхідного контролю продукції» (персонал, задіяний в організації та проведенні вхідного контролю, повинен пройти навчання);
- перелік продукції для СВБ та з ознакою «ДК», що підлягають вхідному контролю (продукція, що підлягає вхідному контролю на етапі ВК-2, повинна бути занесена до Переліку ВК);
- програми та процедури проведення вхідного контролю продукції, їх актуальність;
- документація, оформлена за результатами вхідного контролю продукції: журнал обліку

результатів вхідного контролю на етапі ВК-2; акти проведення вхідного контролю; довідки про виявлені невідповідності; ярлики на придатну продукцію; акти на забраковану продукцію.

У результаті проведеного аналізу був виявлений перелік факторів і показників, що впливають на ефективність організації та порядку проведення вхідного контролю, розроблений перелік наведено в табл. 1.

На підставі визначених факторів запропонуємо систему показників ефективності організації й проведення вхідного контролю продукції у табл. 2.

До складу показників увійшли одиничні, групові, комплексні показники якості.

Вхідний контроль продукції проводиться з метою недопущення у виробництво такої продукції, що не відповідає умовам договорів на закупівлю, технічним вимогам та умовам постачання, конструкторській документації, вимогам діючих правил, норм та стандартів. Вхідному контролю підлягає вся продукція, що закуповується для використання у виробництві. Процес вхідного кон-

Таблиця 1

Перелік факторів і показників, що впливають на ефективність організації проведення вхідного контролю

№ з/п	Фактор
1	Бланк розподілу функцій по організації ВК
2	Посадові інструкції персоналу, що бере участь у проведенні ВК
3	Навчання в НТЦ
4	Здатність застосувати придбані в НТЦ знання
5	Комунікабельність
6	Перелік продукції, що підлягає вхідному контролю
7	Програма ВК
8	Процедура ВК
9	Звітна документація
10	Облікова документація
11	Наявність майданчика ВК
12	Майданчик ВК відповідає вимогам
13	Наявність необхідних СІТ і/або ІО
14	ЗВТ і/або ВО, повірені й атестовані
15	Управління невідповідностями в процесі ВК
16	Аналіз результатів ВК. База даних продукції
17	Проведення самооцінки за напрямом діяльності «Вхідний контроль продукції»
18	Внутрішні аудити ВТК
19	Позапланові перевірки ВТК
20	Розроблення коригувальних та попереджувальних заходів щодо результатів усіх видів контролю: аудитів, самооцінок, перевірок
21	Контроль виконання коригувальних та попереджувальних заходів щодо результатів усіх видів контролю: аудитів, самооцінок, перевірок
22	Керівництво ІСУ
23	Карта процесу МТЗ. Закупівлі ТМЦ
24	Програми якості
25	Функції з організації вхідного контролю та розроблення програм і процедур ВК у положенні підрозділу
26	Функції з організації та забезпечення проведення вхідного контролю та розроблення програм і процедур ВК у посадовій інструкції керівника підрозділу

Джерело: складено авторами

Система показників ефективності організації проведення вхідного контролю

Комплексний показник	Груповий показник	Одиничний показник
1. Персонал	1.1 Призначення персоналу	1.1.1 Бланк розподілу функцій з організації ВК 1.1.2 Посадові інструкції
	1.2 Кваліфікація персоналу	1.2.1 Навчання в НТЦ 1.2.2 Здатність застосувати придбані в НТЦ знання
	1.3 Комунікабельність	
2. Продукція	2.1 Зведена річна заявка та заявка на позапланову закупку	
	2.2 Договір на постачання продукції	
	2.3 Перелік продукції що підлягає вхідному контролю	
3. Устаткування та інструменти	3.1 Майданчик ВК	3.1.1 Наявність 3.1.2 Відповідність вимогам
	3.2 Засоби вимірювальної техніки (ЗВТ) і випробувальне обладнання (ВО)	3.2.1 Наявність необхідних ЗВТ і/або ВО 3.2.2 ЗВТ і/або ВО повірені й атестовані
4. Проведення вхідного контролю (ВК) продукції	4.1 Документація ВК	4.1.1 Програма ВК 4.1.2 Процедура ВК
	4.2 Оформлення документації ВК	4.2.1 Звітна документація 4.2.2 Облікова документація
	4.3 Управління невідповідностями в процесі ВК	
5. Контроль та аналіз	5.1 Аналіз результатів ВК (куратор ВК)	
	5.2 Проведення самооцінки з напрямку діяльності «Вхідний контроль продукції». Ведення бази даних для продукції, яка проходила вхідний контроль	
	5.3 Незалежний контроль ВТК	5.3.1 Внутрішні аудити 5.3.2 Позапланові перевірки
6. Документація інтегрованої системи якості (ІСЯ)	6.1 Керівництво з ІСЯ	
	6.2 Наявність інформації про організацію проведення вхідного контролю у карті процесу «МТЗ»	
	6.3 Записи підрозділу, які ведуться у процесі діяльності з вхідного контролю	
	6.4 Відображення функцій з організації та забезпечення проведення вхідного контролю та розроблення програм і процедур ВК відповідно до 00.ОК.ПЛ.06	6.4.1 У положеннях про підрозділи 6.4.2 У посадових інструкціях керівників підрозділів
	6.5 Програми якості виконання робіт, до складу яких входить проведення вхідного контролю	

Джерело: складено авторами

тролю включає етапи: підготовчий етап – ВК-П; перший етап – ВК-1; другий етап – ВК-2.

Підготовчий етап передбачає: позначення продукції для СВБ та з ознакою «ДК» під час формування зведених річних заявок на закупівлю продукції; складання переліків ВК продукції для СВБ та з ознакою «ДК»; визначення технічних вимог та умов постачання продукції, що планується до закупівлі; розроблення та погодження програм і процедур ВК продукції.

Вхідний контроль на етапі ВК-1 проводять для всієї продукції, що надходить для потреб виробництва, після її приймання від транспортної організації та постачальника. Технічний огляд на етапі ВК-1 вважають успішним, якщо дотримані та виконані такі умови: виконані всі роботи, що передбачені програмою ВК та процедурою ВК для цієї продукції на етапі ВК-1; усунені або врегульовані невідповідності, виявлені в процесі виконання ВК-1; комісією з вхідного контролю підтверджена відповідність продукції за всіма контрольованими

параметрами та регламентованими відповідною процедурою ВК.

Вхідний контроль на етапі ВК-2 проводять для продукції, що віднесена до продукції для СВБ або з ознакою «ДК» та отримала позитивну оцінку на етапі ВК-1. Вхідний контроль на етапі ВК-2 вважається завершеним, якщо дотримані та виконані такі умови: виконані всі роботи, що передбачені програмою ВК та процедурою ВК для цієї продукції; усунені або врегульовані невідповідності, виявлені у процесі виконання ВК-2; комісією з вхідного контролю підтверджена відповідність продукції за всіма контрольованими параметрами, вказаними у відповідній процедурі ВК.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, запропоновано організацію проведення вхідного контролю якості продукції на основі процесного підходу з відображенням організації вхідного контролю продукції у карті процесу «Закупівлі ТМЦ» за результатами проведення внутрішніх аудитів у підрозділах промислового підприємства.

За рахунок аналізу якості та змістовності документів, на підставі яких проводиться вхідний контроль якості продукції та етапності цієї процедури, визначено фактори, що впливають на якість цієї процедури, та сформовано систему показників якості, що дає змогу підвищити ефективність організації проведення вхідного контролю та оновити перелік та форми документації для проведення вхідного контролю якості продукції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дікань Л.В., Шульга Н.В. Внутрішній контроль. Харків : ХНЕУ, 2005. 60 с.
2. Калюга Є.В. Система внутрішньогосподарського контролю та удосконалення її ефективності на підприємствах. *Вісник податкової служби України*. 2001. № 33. С. 357–359.
3. Кузик Н.П., Боярова О.А. Внутрішній контроль як основа ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник НУБіП України*. 2010. № 153. С. 153–157.
4. Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці. Донецьк : Наука і освіта, 2000. 223 с.
5. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення. *Вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2012. № 22. С. 3–7.
6. Мальцев С.В. Процессный подход к управлению: теория и практика применения. *Корпоративный*

менеджмент : вебсайт. URL: <https://www.cfin.ru/itm/bpr/t&p.shtml> (дата звернення: 23.09.2010).

REFERENCES:

1. Dikan L.V., Shulga N. V. (2005) Vnutrishnij kontrolj [Internal control]. H.: HNEU.
2. Kalyuga E. V. (2001) Systema vnutrishnjoghospodarsjogho kontrolju ta udoskonalennja jiji efektyvnosti na pidpryjemstvakh [System of internal control and improvement of its efficiency at enterprises]. *Bulletin of the Tax Service of Ukraine*, no. 33, pp. 357–359.
3. Kuzik N. P., Boyarova O. A. (2010) Vnutrishnij kontrolj jak osnova efektyvnoji dijalnosti siljskoghospodarsjkykh pidpryjemstv [Internal control as the basis of effective activity of agricultural enterprises]. *Scientific Bulletin of NUBP of Ukraine*, no. 153, pp. 153–157.
4. Napadovskaya L. V. (2000) Vnutrishnjoghospodarsjkyj kontrolj v rynkovij ekonomici [Internal control in a market economy]. D.: Science and Education.
5. Yatsenko V. M. (2012) Vnutrishnij kontrolj na pidpryjemstvakh Ukrainy: problemy rozvytku ta shljakhy jikh vyrishennja [Internal control at Ukrainian enterprises: problems of development and ways of their solution]. *Bulletin of Cherkasy State Technological University. Series «Economic sciences»*. Cherkasy, no. 22, pp. 3–7.
6. Maljcev S. V. (2014) Processnij podkhod k upravleniju: teoryja y praktyka prymenenija [Process approach to management: theory and practice of application]. *Korporatyvnyj menedzhment*: web-site. Available at: <https://www.cfin.ru/itm/bpr/t&p.shtml> (accessed 23 September 2019).

Savchenko Tetyana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Business Management
Odessa National Academy of Food Technologies

Konstantynova Tetyana

Candidate of Economic Sciences,
Senior Instructor at Department of Business Management
Odessa National Academy of Food Technologies

ORGANIZATION THE CONDUCTING OF THE INPUT CONTROL OF PRODUCT QUALITY IN CONTEXT OF PROCESS APPROACHES

The purpose of the article. The enterprise to ensure the quality of own products needs tools of leadership, management and control, as well as a transparent model of their own chain of production. To understanding a structure of their business-processes are allows to carry for company out their continuous and consistent adaptation depending on changing market conditions. Clearly marked a processes cause and effect relationships are identify and can be adapted in the context of quality control of production as a whole. Therefore, the performance a quality control of production of products can be ensured by covering all stages, and a special attention to give "input control of product quality".

Methodology. In the article the following research methods are used: the method of terminological analysis (to determine the essence of the basic concepts used in the work); the method of analysis and synthesis (to determine the list of factors and indicators that affect the quality of input control).

Results. Are offer the recommendations for developing the element of process "Input control", that that will improve the process "Purchase of inventory". The element of process "Input control" are divided into two parts: "Input control" – Preparatory stage" and "Input control". Defined the conducting of input control of products that are being purchased and to formed a list of documents that were used in evaluating the activity of the business units were considered. On the basis the analysis of quality and content of documents, necessary for conducting of input control of quality products and the stages of this procedure the factors that affect the quality of this procedure has been identified. According to the results of the study a system of quality indicators was formed. The classification of indicators includes single, group and integrated quality indicators. Determined that input control has be subject to all products purchased for use in production. The process of input control are includes the following stages: preparatory stage – IC-P; the first stage – IC-1; the second stage – IC-2.

Practical implications. Implementation of the proposed measures will allow: to shorten the time of development, verification and approval of job descriptions of staff, that involved in conducting of input controls; the time of development, verification and approval the programs and procedures a conducting of input controls; to minimize the time of spent to fix errors in documentation. Granting of the information support in the form of a list of documents, which are used in the evaluation of the activity of units of enterprise, the methodological guidelines for the organization of work with the records of the unit in the direction of activity an input control of products and an example the general listing of records in the direction of activity "Organization and conducting the input control of product" will allow improve the reporting system and reduce the impact of human factors when managing.

Value/originality. In our study considered organization the conducting of input control of the product quality in context of process approaches and with the display of the organization of input control of products in the map of the process of "Purchase of inventory" to according the results of internal audit in the departments of industrial enterprises. On the basis the analysis of quality and content of documents, necessary for conducting of input control of quality products and the stages of this procedure the factors that affect the quality of this procedure has been identified, and that allows to increase efficiency of organization the conducting of input control, to update list and forms of documentation for carrying out of input control of the product quality.